

2 KORIN

Ñeti garosikao

2 Korin ñeti epovoz ñeti kapot ev. Met Pol Masedonia zeisik het Korin añaraboz ñeti mod epov paru pimaz ñeti horiv haohavoz homet menah. Met ñeti garosikao paru Korin añaraboz hori toohavoz homet Pol ñeti kezao menat meeh. Oñ tokat Pol Taitas meepanen sapanez tahapuh, epat mañah, “Met ni sat nem ñeti menat garos mañohovok paru tair tamah eterë.” Pot Pol piin mañat meehan sat paru Korin añarab porinañ aviam het maot emat Polin epat mañah, “Met nari parum hori toohavoz zakep tat betet nim mañeñivoz biñ ravah. Tat nim mañeñit tamah. Oñ mod nari pot nat het nimaz epat hahan ne hateteohö, ‘Pol pi aposor aban bonop ok, povoz pim añamahat dei natotü.’”

Pot Taitas Polin emat mañahan, Polihö Korin añarab parum hori toohañ betet maot tin tooh-ñetiv mañahan hatevetet pi biñ ravat ñetiv ev menah, met modari pimaz ñeti horiv haoh-poriz amun homet ñeti nañ ev menat paruhaz meehan sah.

Met Iesu abarah maot hasahan krismasañ 26-iz zut bon tapanez toohan Pol ñeti epov menat meeh.

Pol Korin poriz ñeti tokat epov menah

1 ¹Met ne Pol, God pimauz hodadevok Iesu Kristoz aposor abanap banavatahan ne pim ñetiv añarabon mañovai samohop ev. Met aban Timoti darim modap deip honeo ev het ari Akaia arim zeï okosik Korin zeï ahotak ma zeï mod goeñik het Godiz homeo badae batat pim togut ravat hezariz homet ñeti epov ev menakaz teg.

²Met God darim Papapur Iesu Kristo darim Amip ari masakao anohopenen lop tinarizaronañ hepekez ne zait toh.

God dari eñizamah-ñeti biñao

³Met God darim Amip Iesu Kristoz Papap ok darimaz masakavor zakepivonañ het orah rezah eñizat bakez avatamahavoz homet piin biñ mañovai sohok. ⁴Met rotap honoñai povor kao dariti emamahan, pi eñizat bakez haavatamah, povoz darim mod nari amun honoñai taput nañ metohopenen, dari God eñizamahavoz zut mod pori amun meñizohot

bakez batat hekan, honoñai poñihö paru bahori navatotü, oñ maot lop tinarizaronañ ravat hepan. ⁵Met batam Kristo gogot tovai emoohaek, pi kakam navor nao hateveteoh, met povoz zut dari amun pim gogot tamegiek, modari kakam navor nao dariti etamah. Oñ pot etamahan dari Kristonañ honeo ravat hakezaek, pi ahoam eñizat bakez avatamah-pov ahö ravovai samah. ⁶Met añarab mod nari kakamavor honoñai nañ dei pim gog abanariti etamah. Met pot etamah-poñ betezañ ravamah bon, oñ pot etamahan God eñizat bakez avatamahavoz zut, dei amun ari pim nonoroh tin sohopekez hat eñizat bakez avatameg. Met non pooroh sohopeken, modari honoñai nañ dei pim gog abanariti etohopenen, ari epat homehopek, Met God paru meñizamahavoz zut pi dari amun eñizohopenen tin tovai sohok. Pot homet boi tat tin tovai sohopek. ⁷Kar met deim homevok epat homeameg, Met dei honoñai ahoñ etamahan God eñizamahavoz zut, ari Korin añarab amun taput etohopenen God eñizat bakez avatohopenen, ari lop tinarizaronañ hepek. Pot dei arimaz homeameg.

⁸Met nem bosir sau ravat hezari, Esia zeisik dei hegin, honoñai ahoñ etoohan hatevetehot heg-ñeti pov ari tin hodad tepekez homet ev menamoh. Met porah honoñai povor kao ahoam etoohan, deim kezao map bon tahan dei hori ravat epat hag, Met dari hori ravat ñomakaz ev teg. ⁹Met rotap dei ñomakaz ev teg, pot homeg, oñ God maot baviriri abatahan dei nañom. Met pot etoohan, ñomakaz toog-pov betezam pot etooh bon, oñ ganö deimauz kezavohö rekot eñizohopan, pot homeok hezavoz deiti honoñai poñ berevamahaek, pi añarab ñomamahari baval hamah-pop rekot dei eñizohot bakez avatohopan, pot petev homevai sameg. ¹⁰⁻¹¹Met rotap dei hori ahoñ etoohan ñomakaz toogin, pi eñizahan dei maot tin raveg, met ari deimaz homet mañ haovai sohopeken, pi am eñizohopenen dei kez tat tin hek. Met ari ma añarab modari honeo amun God pim masakao dei anohopanez hat piin mañ mañohopeken, pi rekot taput etohopenen, añarab maporizaro deim tin hekazavoz etet biñ ravat pim abatao bat hel batohopan.

Pol Korin poek sapanez moregao nak

¹²Eñarohol, met ev arin añomaz toh-epovoz dei biñ ravat hez. Met God masakao anat eñizamahan, dei ham eparahazatuz homeamah-porinañ honeo het ñeti rotapuv baval hat tin tovai sameg. Ma arinañ honeo batam ok het taput toog. Met ev hamenat añoh-epov deim loporizaroh homeamegin rotap ravamah. Met ham eparahazatuz hodadevonañ dei het pot tameg bon, oñ Godihö masakao anat eñizamahan dei moreg nao nat, oñ orah rezah tin nenañihar tovai sameg. ¹³Met nem ñeti menat arihaz meamoh-poñik ne ñeti izek ari rekö hat hodad natotuz nañ namen, oñ ari rekö hat zuam kapot tin hodad tohopekez poñihar menamoh. ¹⁴Met

petev deim homevai samegivoz kapot ari peti aviam hodad hakez, oñ am kap potaz tin hodad ravovai sohopeken ahö ravohopanez ne zait toh. Tohopeken darim Amip Iesu Kristo maot erapanez aliz posik, dei arimaz biñ pimau ravat hekan ari amun deimaz biñ pimau ravat hepek.

¹⁵Met pot nem homevai samohovoz kapot tin hodad ravepekez hat, ne houlovokaro emat arin etet eñizat bakez avatomaz homet hehö. ¹⁶Tat epat homeohö, Met ne Masedonia zeisik somaz non pooroh sohot, paru Korin añaraboz zeitak aviam gaa tat het parum tohopanezat etem. Tat zei posik sat hemazaekanañ borourat maot emat paru Korin porinañ hem. Met ne dei poek hekapuh paru ne nemeepanen Zudia zei posik som, pot homeohö. ¹⁷Oñ nem pot tomaz homeohö-pov arin añohöek ne ñeti moregao añoh bon, oñ rotap arihaz emomaz homet hahoek ne ok naem toh. Met ham añarab parum loporizaroh, Evo ne nasotü, pot homet parum gizañinañ moreg, “Gu dei gitah ak emak,” hamah, pot ne nakap ev. ¹⁸Met God pi ñeti rotap nenañihar hamahap, met dei amun ñeti rotapuñ hamegiek, deim loporizaroh nasotuz homet arih emat arin etek, pot naañotü. ¹⁹Met batam Godiz rop Iesu Kristoz ñetiv dei Sailasir Timoti arin añoog. Met Kristo pop amun pim loporih hori nao natotuz homet pim gizasik, “Gu arim hameg-potam tom,” pot nak tamahap ok, oñ pim tin tairao tohopanez hamah-nen pov pi rotapuam tamah. ²⁰Met pi pot tamahap ok, povoz batam pi naem heharah, God dari añarab eñizohopanez haovai emoohan Kristo evo nak, oñ gu hat pim Papapuz ñe haovai emooh-pov baval hat erat tovai emohot eñizah. Povoz dari orah rezah pim eñizahavoz homet, Godiz abatao bat hel batovai sameg. ²¹⁻²²Met God pimauhö dari ba ou avatat pimeri ravat hekaz au hakahan hehaek, dari Kristonañ honeo ravegin, bakez avatat pim Pul Tinap darim loporizaroh anahan hezaekaz dari epat homeameg, Met rotap pi tokat tinaek eñet tin povor kao honep honep anapan.

Pi Korin zeitak nas tahavoz ñetiv

²³Met God nem hamohovoz rotap hodad hakezaek arin epat añom, Met ne emat arin etemaz hahoek, naem tohovoz kapot epat hez, Met ne emoman ganö ari am hori nañ tohopeken, ñeti honoñai tat kaev ravepekez nao añoman, ari hatevetet loporizaroh hori ravepek hezavoz homet naem toh. ²⁴Met ari rotap Kristoz homeo tin badae batat hez, pot ne hodad, povoz ne arih emat arim homeo badae batameg-povoz korav ravat hemaz ne zait nat, oñ ne emat arinañ honeo het eñizohoman, ari biñ ravat hepekez nen povozahar ne homeamoh.

2 ¹Met batam ne arimatak emat hehorah, ari honoñai nao etohovoz epat homeohö, Met ne Korin zeitak maot zuam sat parum tamahavoz kez ravat mañoman tin naravotü, povoz ne zuam poek nasotü, pot homeohö. ²Met honoñai mod pov etoman, mod tairapuhö maot nem

biñ ravomaz nao neen nañapan? Evo, ari honoñai tat hepekezaek, maot ne baviñ navatapanez nap bon hepanen, dari mapori honoñai povonañ honeo hek hez. ³Pot homet arimaz tep nae batam menat arihaz hameehö. Met ne arinañ emat biñ ravat hemaz zait tat hez, povoz ganö okoek emat ari honoñai nao etomazaek, ne amun honoñai tom hezavoz homet, naem tat tep nenaen menat arihaz hameehon ok emah. Met tokat ne somapuh parunañ honeo het dei biñ ravat hek, pot arimaz homet tep garos poe menat ok hameehö. ⁴Oñ ne tep hamoh-poe menoh-porah, ne arimaz homet honoñai ahov tat iñ haovai tepae menohoek, ari bat rekö hat honoñai ahov tepekez hat menoh bon. Oñ orah rezah ne arimaz homeme het nem lopori ari anamoh-povoz hodad tepekez hat, tep hamoh-poe menat arihaz meehon ok haemah.

Abanap hori tahavoz unun manapan

⁵Met arim togutak aban het hori tahan garos pim ñetiv menoh-popuz^a homet ahoam ev menomaz ne hom namee, oñ epat arin añom, Met pim tat heh-ñetiv ne nenap hatevetet honoñai toh bon, oñ rotap pi arim togutak het pot tat hehaek, ari mapori amun pim tahavoz homet honoñai toog. ⁶Met pot toogin aban pop tairao metohopeken, pi maot hodad tinao bapanez pov arin añohon, ari maporizaro nem hahot aban pop hameteg. Povoz mod nao maot metotunei, oñ nen ok meteg. ⁷⁻⁸Met epat arin añom, Petev pim tah-pov unun manat ganö pi map honoñai tat hori ravapan hezavoz ari maot bat em batat, pi tin ravat lop tinarinañ hepanez homet maot pimaz zakep tat meñizohopek. ⁹Met batam ne arimaz homet tepae menohorah pot homeohö, Met paru aban pop pot metapanez ñeti ev menamoh-epov rekö hat nem hamohot tapan ma natotü. Pot homet menat arihaz meohö. ¹⁰Oñ rotap ari rekö hat nem hahot hameteg, povoz petev pi popuz hori tahavoz maot hometunei, oñ unun manat hepeken, ne amun unun manat maot pim tahavoz hom nametü. Met aban popuz hori tahat unun manomaz pov upai unun manom bon, oñ Kristo etet hakezaek, ari eñizoman tin hepekez hat, aban popuz tah-pov ne unun manom. ¹¹Met Seten orah rezah ñodak hat moreg etamahavoz dari hodad, povoz ganö aban hamoh-pop map bahori batapan hezavoz homet, pim hori tah-pov betet hezaek ari unun manat masak metat meñizepeken, pi maot ari Kristoz togut ravat hezarinañ honeo emat hepan.

Pol Taitasiz home midin tah

¹²Met ne batam Troas zei potak Kristoz ñeti tinao añarab zei potakarin mañom hat, sat poek het mañoonhon añarab tin hateveteohan, ne epat homeohö, Met rotap God zei epatak het gogot tohomaz nonor ba ou

---

^a 2:5 Pavar 5 -1 Korin bodori 5 poek popuz tah-ñetiv rekö hameg.

batahan hez. ¹³Pot homeohö, oñ darim modap Taitas zei potak emapanen ne bavizat mañoman, pi arim tameg-ñetiv neen nañapanez homehoek ne poek hehon, pi naem tahavoz ne ahoam pimaz home midin tat Troas zei potakarin, “Ne pimaz melahar somaz ev tohog hezei,” pot mañat Masedonia zeisizañ etevai emooh.

God meñizooohan piin biñ mañah

¹⁴Met ne Godiz homet biñ pimau ravat hez. Met dei Kristo Seten ritou metat hez-popunañ honeo ravat hezaek, pi eñizat bakez avatamahan pim ñetiv añarabon mañovai samegin, zi bu nañ meverat ulagĩ tinao mosik an pap manat hezan sovai hateveteamegivoz zut añarab tairari ñetĩ pov hateveteamahan-poritĩ an pap manamah. ¹⁵⁻¹⁶Met petev dei Kristoz gog pov tovai samegin, ulagĩ tin nao Goditĩ helamahan pi hatevetet biñ ravamah. Met ñetĩ pov hamegin paru añarab Kristozari ravat pim nonoroh samah-pori ñetĩ povon hateveteamahan, ulagĩ muz tinavoz zut ravamahaek, “Rotap pi tokat tinaek dari eñepanen hek,” pot hamah. Oñ paru horiek sapanez nonoroh samah-pori hateveteamahan met ñomamahari zañ tat ulagĩ horiv tamahavoz zut parutĩ ravamah. Povoz tairapuhö rekot gog pov tovai sohopan? Evo, God nenapuhö dei eñizamahan tovai sameg. ¹⁷Oñ deim tamegit ari hodad, met paru nari Godiz ñetiv mañovai sohot, nonair nai ahoam bohopanez hat haovai samahat dei nak, oñ pim ñetiv hahan hez-potam dei Kristonañ lop honeri ravat het, Godiz etañik ñetĩ tinao añarabon bar mañovai sameg.

Paru Godiz gogot toohavoz mañah

3 ¹Met dei Godiz ñetiv tinam hameg-pot ev garos menohovoz ari rekö hat, Polir paru gog aban modariz abatañ bat hel batat, dari parumaz zait tat tin homehokaz okat menah, pot homehopeke? Ma aban nari parum modariz tamahavoz ñetiv tepaek menahan hez-poñ mod pori bat, arimatak emat arin añairamahan ari tep poñin etet, Ae aban tinari ev, pot homet bat em batamegivoz zut, dei arim gog aban eperi taput tat tep hamoh-okoniz nae bat emat arin añairaka? Evo, oñ ari deim tamegivoz tin hodad hakezari okeg, tep hamoh-pot nae dei bat arihaz naemotü. ²Met deim tep poez zut ari Korin añarab haravat hez. Met dei batam emat Kristoz ñetiv arin añoogin, ari loporizaro borouregin añarab modari arin etet, “Rotap Polir modari gog tinao tovai samah,” pot paru deimaz hamah. Povoz tep pot nae bat sat em tookaz hom namee, oñ petev ari deim tep poez zut haravat hakez. ³Met Iesu Kristoz hahan hezat deimauhö arimatak emat arin añoogin, tepañik menamahan hezavoz zut, arim loporizaroh havizat bahorë hat hezan, dari tepañ bat het rekö hamegivoz zut, añarab modari arim het tamegivon etet Kristoz ñetĩ povoz hodad ravamah. Met dei penir bat tepañik menamegivoz zut arim

loporizaroh ñetī pov menegin hez bon, oñ God pohao biriri hez-popuz Pul Tinap ari eñizahan, ñetī pov arin añoogin ari tin hat havetet, hodad hategipuh bahorē hat hez.

⁴⁻⁵Met deimauz hodadevonañ dei gog pov tovai sameg bon, oñ God Kristonañ bahoneo avatahan dei pimaz homet gogot tin tovai sameg. Met deimauz kez navonañ pot tameg bon, oñ Godihö bakez avatamahan, deim gogot tin tameg-ñetiv ev arin bar añamoh. ⁶Met deimauz zaitivok gog epovok dei hez bon, oñ God pim non magei tinaorö ba ou batahan hez-pooroh eñet kezao anamahan, dei añarabon epat mañovai sameg, “Met ari Iesu Kristoz non magei tinaoroh emohozei,” pot mañameg. Met batam God non batamor ba ou batahan Zudahol am elovai emoohaek, ñomat hori ravapanez nonoroh emooh. Oñ petev pim non magei tinaorö ba ou batahan hezaek, añarab tairari non pooroh sohopenez pori God pim Pul Tinap hodadeo manapanen, paru home magei tinavonañ pohao tin het hepan.

⁷Met batam God pim ñetī kateñir ah ñe mapoñ Mosesin mañat hel ahovokaroh menat manah. Tahan pi Godinañ honeo hehaekanañ bat erahan, pim et batarop oreres gitapuk rouvamahan etekaz pap tamegivoz zut, Godiz alizao peñ hat livaliv toohaek avī ravovai soohan, Zuda añarab am aliz pov parum etañik rouvat hehaek Mosesin etepanez pap tat heh. ⁸Met batam non tovai emohot ñomooh-poorö aliz kez povonañ ou ravahan, añarab epat hah, “Rotap ñetī tinañ ev añah,” pot haoh. Oñ petev Godiz Pul Tinap eñizohopenen tovai sookaz non magei tin poorohö batam tooh-pov ritou metat map ahov ravat hez. ⁹Met Moses ñetī kateñir ah ñeñ mañahan, paru tin baval nak het am ñomat hori ravapanez nonoroh emooh-pov aliz povonañ ou ravah. Oñ petev ñetī magei hateveteameg-epov dari barotap batakan, God darim horiñ ba ol betehopanez epovohö ñetī garos okov ritou metat tin map ahov ravat hezao ok. ¹⁰Met petev ñetī magei ou ravat hezan hameg-epov map tin ahov ravat hezaek, batam mañahan tooh-pov bon tovai samah. ¹¹Met batam mañah-pov bon tovai samahao ok, oñ añarab ñetī povon hatevetet, “Ñetī tinañ ok hamah,” pot haoh. Met petev añarabon ñetī magei mañameg-epov bon nat pohao tin het hekaz nonor añairamahao ev, povoz rotap ñetī epovoz epat haovai sohok, “Met ñetī magei epovohö ñetī mamogao ritou metat map tin ahö ravat hezao ev,” pot haok.

¹²Met pohao tin het hekaz non pooroh sameg, povoz dei pim gog abanari ñaihet nat, oñ añaraboz ñaravatak kez tat rouvat het, parun ñetī pov am bar mañovai sameg. ¹³Met batam Moses dañevok hehan, God ñetiñ ahoam mañooh-poñ Israel añarab pimerin mañapanez hat er horahan, pim et batarop al tezat hehaek, paru ganö aliz piih heh-pov bon tovai sohopenen etepan hezavoz, pim dim giv terir bat teterezaroz ul tat pim herisik barau rau tah. Oñ pim alizao barau rau tahavoz zut

dei petev ñeti tin pov ba iz batameg bon, oñ am bar mañovai sameg. ¹⁴⁻¹⁵Met batam paru Israel añarabon Godiz ñetiñ mañoohan, paru kut tovai emoohan, parum hodadeo Moses pim et batarop barau rau tahavoz zut heh. Met paru pot tovai emoohaek, petev amun Mosesiz ñeti batam mañat menahan hez-poñ rekö hamah-Israel pori batam toohat tat parum hodadeo taput tamahan kapotaz paru tin hodad narav hez. Oñ paru tairari Kristonañ honeo ravamah-nenari parum hodadeo maot tin ravamahan, ñeti poñiz hodad ravamah. ¹⁶Met petev paru Israel pori am kutam hezaek, honep honep darim Amipuz homet parum loporizaro borouramah-nen pori maot hodad tinavonañ ravamah. ¹⁷Met aban nap ma añ nap horivoz irih hezaek, Godiz Pul Tinapuhö meñizat poekanañ baverevat, non tinaoroh sohopenezap bavatamahan pi tin hez. Met pim pot metamahavoz kapot darim Amip hakez. ¹⁸Povoz petev dari Kristoz homeo badae batat hezari Pul Tinap eñizamahaek, batam Moses pim et batarop al tezat hehaek barau rau tahavoz zut dari nakez, oñ darim Amipuz tinavor kezao anamahaek, dari tinavor kez povonañ hezan, añarab modari povon etet darim Amipuz hodad ravamah. Met dari kez povok het pim zut magei tinari ravovai sookaz hat, orah rezah darim Amipuz Pul Tinap eñizamah.

Paru ham hapiñiz zut ravat heh

4 ¹Met God pim ñetiv añarabon mañovai sookaz hat dei gogovok eñehan hezaek, mañovai gogot tovai samegin pim masakao anamah. Povoz mañovai sookaz dei kaev narav, oñ zaitivonañ am mañovai sameg. ²Pot mañovai samegiek, deihö añarab moreg nañ namet, ma modari etepanen tu ravakaz hori poñiz nañ kilam izek nat, ma Godiz ñetiv haovai ñeti moreg nañ bahoneo batat hameg bon. Oñ Godiz etañik dei tinam pim ñeti rotapuv mañovai sookan, añarab modari dein etet, “Met aban okori tin tovai sohot ñeti rotapuv hamahari ok,” pot deimaz homehopanez dei zait tat tovai sameg. ³Met Kristoz ñeti tin mañameg-povoz kapot paru tair heri tohopanez pori hatevetet hodad naravotü? Met paru hori tohot horiek sat hepanez non pooroh samah-pori hatevetet hodad naravotuzari ok. ⁴Met ham eparah tairari Godiz hodad nat hezariz ahop ravat hez-pop paru añarab pori hodad tinao bapan hezavoz bakut batamah, povoz ñeti alizavok tin sookaz pov hamegin, paru hatevetet hodad nat, oñ kutam hez. Met ñeti pov Kristoz ñetiv ok, met pi alizavor abat ahovonañ het Godiz hezatam hezap ok. ⁵Met dei pim gog abanari añaraboz ñaravatak pim ñetiv mañovai samegiek, deimauz ñeti nañ amun ba honeo batat mañameg bon, oñ parun epat mañameg, “Met Iesu Kristo darim ahop ravat hezaek arim Amip bavatei.” Pot mañat paru meñizookan, pimaz homeo badae batat hepanez hat parum asizari ravat gog kezao tameg. ⁶Met gog pov kez tovai samegivoz kapot ev. Met batam

God pot hah, “Met alizao ou ravapanen kuturut pim main sa ravapan.” Pot hahan pim hahat tah. Met povoz zut batam darim loporizaroh kutur nenat hehan pi tapupuhö maot hahan, pim alizao emat kutur pot bazei manahan, dei petev Kristoz erat het eñzahavoz homet, “Rotap God map kezavor tinavoharam tamahap ok,” pot haokaz hodadeo anahan hez.

⁷Met God hodad tin pov dari anahan hezaek dei aposor abanari deimauz kez ahö navonañ gogot tovai sameg bon, oñ dei ham hapiñik bitü meamahan, beo rezat hezavoz zut hezaek, Godiz kezao deih beo reet hezan, pim gogot tamegiekan añarab etet rekot epat hahopan, “Met paru aban akari parumauz kez navonañ akat nat, oñ Godiz kez ahovonañ het tovai samah.” ⁸⁻⁹Met rotap orah rezah honoñai ahoñ deitü emamah, ma deim loporizaroh honoñaiñ ahö ravat hez-poñiz, Oir arimau, tair tak batah, pot dei homeameg. Ma aban modarihö deimaz kaev ravat kakamao etamahan hateveteameg, ma ourat bahorü avatamah, oñ God dei naevet het orah rezah eñizohot hezan, dei nañom am het, “Gog epov tookaz dei pap tat horü ravat hez,” pot hat kaev ravakazat narav, oñ pi eñizamahan dei zaitivonañ het am tovai sameg. ¹⁰Met aban nari Iesuz urat kakam ahov metahan ñomahavoz zut, dei amun ñomat bon takaz hat ourat bahorü avatamah, oñ am pi eñizamahan dei tamegin modari etet, “Rotap Iesu hamah-popuz kezao map ahoam hezaek, parunañ honeo hezan tovai samah,” pot deimaz hamah. ¹¹Met rotap dei am birirü het Iesuz gogot tamegin, aban modari ñomakaz hat bahorü avatamah, oñ dei am kez tat hez, povoz modari epat homeamah, Met rotap Iesu birirü het paru am meñizamahaek, paru okori nañom, oñ am birirü hez. ¹²Met rotap dei pim gog abanari ñetiv haovai samegivoz hat, modari kaev ravat ur oñomapanez tamahaek, ari deim ñetü aňovai emameg-pov hatevetet, petev pohao tin het hepekez nonoroh sameg.

¹³Met Godiz tepatak epat menahan hez, Ne Godiz homeo badae batat hez, povoz ne pim ñetiv modarin maňovai samoh. Met pot menahan hezavoz zut, dei amun pimaz homeo badae batat het añarabon pim ñetü tinao maňovai sameg. ¹⁴Met dari hodad, darim Amip Iesu Kristo ñomahan, God maot baval hah-popuhö dei baval akapanepuh, ari amun baval akapanezaek, dari mapori honeo Iesuz nakoe avat sat eñepanen hek. ¹⁵Met honoñaiñ deitü etamahan, dei hatevetet am rez kek tat haovai emameg-poñ ari eñizohopanezañ ok, ma añarab mod maporin ñetü epov am maňovai sookan, Godiz masakao parutü amun sohopanezaek, ari maporizaro pimaz biñ pimau ravat hepeken, pim abat ahov map an pap manovai sohopan.

Aposor abanari kaev narav heh

¹⁶Met pot tat baval akapanezavoz homet pim gogot am tovai samegiek, dei kaev narav. Met deim heriñ abav ravovai samegin, bosü urovai

samah, oñ orah rezah God deim loporizaro maot bamagei avatamah. ¹⁷Met ev hamarrah modari honoñai deiti etamah-poñ aviam het maot bon tapan. Met dei ev het honoñai poñ hatevetamegiek, tokat God hañ tinao anapanen pim aliz tinavok pohao het hek. Met tokat tin hekaz pov bon natotü, oñ tinaharam pohao het hek. ¹⁸Met poek pohao tin het hek, povoz petev bon tapanez honoñai etamah-poñiz dei ahoam home midin nat hez. Ma ev hamarrah het eteameg-poñiz amun hom namee hez, oñ darim petev et narë hez-poñ tokat ou ravapanez nen poñiz homeamegin, bon nat pohao tin hepanezañ ravamahan, nen poñiz dei ahoam zaitivonañ het homeme sameg.

5 ¹Met dari ev menomaz toh-epovoz hodad hakez, Met zein demamegin zuam hop hop tat hori ravamahavoz zut, darim ham heri epeñ amun hori ravat ñomakazañ ev. Oñ God darim heri magei tin poh abarah bat het hekaz anapanez poñ aban napuhö marañinañ matut natañ anapanen pohao tin het hek. ²Met petev darim ham heri epeñinañ het, kakamavon hatevetet iñ hahot hez-epeñiz dei epat homeameg, Tokat dari abarah sakazaek, darim heri magei tinañ anapanen bat dimiholoz zut meet hek. Pot homet tin poñiz ahoam zait tameg. ³Met pi anapanen meet hekan, darim pulihol betezam sat em tohupan bon, oñ heri tin poñ honeo anapanen hek. ⁴Eir arimau, met dari ham heri epeñinañ het, kakamao hatevetehot iñivonañ hezavoz homet heri poñ dimihol top ravamahan beteamegivoz zut, hori ravapanen betet dim mageihol meamegivoz zut, darim heri magei tinañ anapanen, pohao tin het biriri hekaz nen poñizahar dari zait tat homevai sameg. ⁵Met God pimauhö ev menoh-potam tat tin hekaz homet matut etahan hez. Tat pim Pul Tinap anahan hezavoz dari epat hodad hez, Met rotap pim Pul Tinap anahan hakez, povoz tokat darim heri magei tinañ amun anapanen tin hek.

⁶Met tokat tin potam hekaz homeamegiek, dei kez tat pim gogot am tovai sameg. Met petev dei ham heri epeñinañ hezaek, darim Amipunañ honeo pim zeisik tin hekazat nakez, oñ main ev hez. ⁷Rotap darim etañinañ piin et narë, oñ pimaz home nenao badae batat het tovai sameg. ⁸Met deim heri epeñ betet sat, darim Amipunañ honeo pim ze hez-posik tin hekaz zaitivonañ het kez tat tovai sameg. ⁹Povoz ham heri epeñinañ hez-eparah, ma tokat pim zeisik pinañ honeo sat hekaz porah, dei orah rezah tair tovai sookan, pi etet tookazañiz biñ ravohopanez nen poñihar petev tovai sohokaz dei zait tat hez. ¹⁰Met tairaz dei pot homet zait tat hez hometunei, oñ tokat dari mapori ñevok evizapanen, Kristo dari heri epeñinañ het petev tin tameg-poñ, ma hori tameg-poñiz homet, dari honep honep hañiv etapan.

Parun mañoohan Godinañ honeo ravah

¹¹Met pot darim tin ma hori tameg-poñiz tokat darim Amip Kristo hañiv etapan hezavoz, dei pimaz ñaihet tat orah rezah añarab modari

pim ñetiv barotap batat hepanez homet ahoam mañovai sameg. Met deim pot homet tin tamegivoz God hodad hakez, ma deim tin pot tamegivoz ari amun tin hodad tepekez ne zait toh. ¹²Met deimauz abatañ bat hel batameg bon, oñ aban moreg nari dei aposor abanariz ñetī moregañ arin añamahaek ari epat parun mañepek, “Met Polir modari tin Kristoz gogot tamahari okeg, moreg hameg-okoñ maot parumaz ari haotunei.” Pot parun mañepekez hat deim tameg-ñetiv ne ev menamoh. Met aban moreg añamahan hamoh-pori parumauz loporizaroh tin ma horī hez-povoz hom namee, oñ parum herī kos nenañiz homet abatañ betezam bat hel batat, deimaz ñetī moreg okoñ hamahari ok. ¹³Met dari Godiz ahoam zait tat tamegivoz añarab nari homet, “Paru rumurat het okat tamah,” pot deimaz hamah. Met ari taput deimaz hapeke? Ma ari ñetī ev nem menamoh-epov rekō hat, “Met Pol pi hodad tinavonañ hezaek ñetī epov ev menah,” pot hapek batah. ¹⁴Met Kristo pi dari añarab maporiz homet ñomahaek, darim lop horirizaro pinañ honeo ñomah, pot ravat hez. Met pim pot tat darimaz ahoam zakep tahapuh eñizah-povohō beri akamahan, dei pi nenapuz zaitivok tovai sameg. ¹⁵Met pi darimaz homet ñomahaek, dari petev pohao tin het hekaz nonoroh sameg. Met pi betezam pot tat eñizah bon, oñ dari non tin pooroh samegiri darimauz zaitivok am nasohotū, oñ pi pot tat ñomat maot bal hakah, povoz homehot, pi nenap biñ ravohopanez nen poñihar dari tovai sohokaz hat, pot tat eñizah.

¹⁶Met ham añarab parum modariz tamahavon etet parumauz hodadevonañ an tat, “Aban tinap ok,” ma “Evo, pi horip ok,” pot hamahat, dei amun batam taput tat añarab an toog, oñ petev dei hodad modao bat garos toog-pot maot nat, oñ am hez. Ma Kristoz amun taput toog, oñ petev pim kez ahovoz hodad ravat, “Pi darim Amip ok,” pot pimaz hameg. ¹⁷Met pi darim Amip hez, povoz ni tairap petev pimaz homet, pinañ honeo ravat hekez pop nim batam heñit maot naketū, oñ ni home magei tinavonañap ravat hekē. ¹⁸Met darimauz hodadevonañ magei tinari ravameg bon, oñ darim pot tamegivoz kapot God pimautī ravat hez. Met batam dari pimaz zait nat, oñ pi betet main hegin, Iesu Kristo meehan erat, dari pinañ honeo ravakaz homet ñomahan, dari Godinañ honeo maot ravat tin hez. Met puihō dei pim gog abanari ba avatahan, añarab modarin pim ñetī tin pov mañookan, paru amun pinañ honeo ravohopanez gog epovok dei eñehan hez. ¹⁹Met pi gog epovok dei eñehan het, añarabon epat mañovai sameg, “Met ari ham añarab mapori Godihanañ main ravat hezaek, maot petev pinañ honeo ravat hepeken, pi arim horī tamegiñ ba ol betehopanez hat, Kristo meehan erat ñomah.” Met dei pot orah rezah modarin mañovai samegiek maot pinañ bahoneo batameg. ²⁰Met dei pim ñetiv hamegiek, God pimauhō hamah herī ravamah. Tamahan Kristoz abatavok epat añarabon mañameg, Met

ari maot Godinañ honeo ravat hezei. ²¹Met Kristo pop hori nao natap ok. Oñ darim hori tovai emoog-map poñiz hat pi hañiv God manahan bat ñomah. Met tairaz pot etah hometunei, oñ dari tairari Kristonañ honeo ravat hekazariti, Godiz tinao dariti emat hepanez hat Kristo hori poñ bat ñomah.

Paru honoñai ahoñ metooh

6 ¹Met dei Godinañ honeo pim gogot tameg, povoz ari baval hahopekez hat epat arin añakaz ev teg, Met pim masakao dari anat eñizah, povoz ganö ari unun manepek hezavoz tin pov bahorè hat hezei.

²Met God epat hahan hez,

“Met ari masak etomaz pov ou haravah-porah ari eñizomaz hagin ne hateveteohö. Ma ari maot neneri ba avatat eñizomaz pov ou haravahaek rotap ne ari haeñizoh.”

Aisaia 49:8

Pot hahan hezavoz homet epat arin añoman hatevetei, Met God dari masakao anat pimeri ba avatohopanez hah-pov ou haravah, povoz ari unun manotunei.

³Met deim gog tamegivoz ñeti modao arin añomaz ev toh, met ganö añarab mod nari deim gog tamegigon etet, “Horiv ok,” pot hat Kristoz ñetivoz kaev ravapan hezavoz homet, dei paru mod pori hori homepanez nao namet, oñ dei orah rezah tinam homet haovai metovai sameg. ⁴Tat orah rezah paru deimaz, “Godiz gog abanari ev,” pot hahopanez nen poñihar parun mañairovai sameg. Tat honoñai ahö mapoñiz ñaravatak dei hezaek, kakamao etamahan dei ñaihet nat, oñ am kez tat het tovai sameg. ⁵Met pot paru etovai emamahaek, narah paru avat biñinañ ouramah, ma mod narah kakam zeimakeh emeriamahan hez, ma mod narah añarab ahovokaro deimaz mogao tat okat epat rouvat balopotak avatat het, ñeti horiv haovai ouramah. Tamahan dei Kristo nenapuz homevai gogot ahoam tohot het, dei tin aut naor, ma deim gipiz bon tamahan dei ginariam hez. ⁶Eñarohol, orah rezah honoñai ev menoh-epeñ deiti ou ravamahan, dei home hori navonañ hez bon, oñ hodad tinavor lop tinarizaronañ hez. Met pot etamahavoz dei parun mogao namet, oñ Godiz hahan hezavoz dei homet masak metamegin, met rotap dei Godiz gog abanari hez-pov tin ou ravamah. Met pim Pul Tinap eñizamahan, añarab mod mapori deim loporizarotihanañ zakepivonañ meñizameg. ⁷Tamegin God pim kezao anamahan dei ñeti rotapuñ hamegiek, paru ñai abanari parum ñai tapanezatü bat het ñai tamahavoz zut, dei Godiz kezavor tinao bat hezan modari hori etamahan, dei boi tat het tin nenañihar tovai sameg. Tamegin dei Godiz gog abanari ravat hez-pov ou ravamah. ⁸Met pot tovai samegin añarab nari deimaz, “Godiz aban tinari okeg etei,” pot hat deim abatañ bat hel batamah. Met mod nari pot nat, oñ dei ñeti rotapuv parun mañamegivoz paru kaev ravat

epat hamah, “Eperi ñeti moregañ hamahari ev.” Pot hat kos rez anamah. ⁹Met ham añarab pot hat kos rez anamahan, God deim tamegivon etet, “Nem aban tinari ok,” pot deimaz hamah. Oñ paru nari, “Eperi ur ñomak,” pot hat hori hañomakaz nañ haetamahan, dei am biriri het tovai sameg. Met paru pori ouramaheak, God hodad tinao anamah-pov dei bahorë hat hez. ¹⁰Met pot honoñai etamah-poñiz dei iñir zakep ahov tohot hez, oñ dei am Godiz homet het biñavonañ tovai sameg. Met dei nonair naitü bon hez, oñ God nonair nai tin tairañ pim abatavonañ bat hekaz hahan hez-nen poñinañ dei hakezaek, añarab maporin mañat meñizamegin, paru pimaz tin homeamah.

¹¹Met ari Korin añarab hatevetei, Deim loporizaroh homeameg-nao ba iz navat, oñ map ev ba ou batat arin bar añameg. ¹²Met rotap dei arimaz loporï kaev ravat kos rez naan, oñ arihö dari lop honerï ravat hekaz kaev ravameg. ¹³Met papahol parum ñaroholon mañamahavoz zut ne epat arin añom, Met dei arimaz homet zakep tat loporizaro anameg, povoz ari amun hañ taput deimaz zakep tat loporï anat hepekez hamoh. Tepeken dari mapori maot lop honerï ravat hek.

Dari Godiz zeimak ravat hez

¹⁴Met paru Iesuz homeo badae havatat hez-nari, met pimaz homeo badae navat hez-nari, lop honerï ravat tin honeo hepene? Ma alizasis kuturut parup rekot amun honeo ravat hepene? Evo pot bon. Met povoz zut ari amun mod hamoh-porinañ rekot tin honeo naketü. ¹⁵Ma Kristoz tin homeamahao rekot Seteniz hori homeamahavonañ honeo ravapane? Evo honeo naravotü, oñ orah rezah parup pat pat homeamah. Povoz Kristoz homeo badae navat hezari met pimaz hom namee hezari amun pat pat homeamaheak, rekot tin honeo topourat naketü. ¹⁶Met dari Godiz zei tinamak ravat hezar, parum pei moregari meñizohopanez homet ba ahö batamah-porinañ honeo dari ravat heka? Evo eñarohol, met dari pimaz homeo badae batat hezari pim zei tin pomak ravat hezaek, rekot mod pat tamah-porinañ honeo dari naravotü. Met ev arin añoh-epovoz zut ñeti nao batam God epat hahan hez, “Met añarab nemaz homeo badae batat hez-poriz ñaravatak ne hemapuh sat em tohom. Tat ne parum ahop ravat heman, paru nem añarab ravat hepan.”

¹⁷Met mod epov amun hahan hez,

“Met paru añarab hori tamaharinañ honeo ari het parum tamahat tohotunei, oñ paru betet main ravat hezei. Met ari ahao hahon hez-hori poñ betet tin hepeken, nem roketak eñeman hepek.

Aisaia 52:11

¹⁸ Tepeken ne arim Papap ravat heman ari nem ñarir ro ravat hepek.”

Hosea 1:10

Pot God kez ahovoz maup haheak menahan hez.

7 ¹Nem bosir sau tinaholotar, met God pi darinañ hepanez au hakahan hez, povoz dari hori tairañ darim heriñir loporizaro bahori avatohopanez poñ map betet, God barevah bavatat het tin tairañ tovai sookan, pi etet biñ ravohopanez nen poñihar rez kek tat orah rezah dari tovai sohok.

Korin poriz tahavoz pi biñ ravah

²Met dei ari Korin añarab nari bahori naavat, ma moreg nao naet, ma arim nai givogì nav, povoz deimaz kaev ravameg-pov betet maot zakep tat lop masak etat hezei. ³Met ne mogao tat, Paru añarab okori horiri ok, pot arimaz homet ev menat arin bar añamoh bon. Met garos arinañ het haañoh-tapuv maot ev añomaz toh, Met dei arimaz ahoam zakep tat loporizaro anamegiek, petev biriri hez-eparah ma tokat ñomakaz porah dari lop honerinañ hekaz ne zait tat hez. ⁴Met ne ari Korin añaraboz tamegivoz biñ ravat hezan, honoñai povor kao neeti ou ravamah-porah ne poñiz hom namee, oñ arim tameg-ñetiv hahan ne hatevetehopuh, nem loporì tin hemazat ravamaheak, ne povoz am biñ ahov ravat het tovai samoh.

⁵Met batam nem modarinañ dei Masedonia zeì mod posik segirah, deim heriñ poek tin bizat heg bon, oñ añarab mod poekari deimaz kaev ravat ñe kezañ ahoam añohot hehan, parum añooh-poñihö dei honoñai ahov etooh. Met pot etoohan deim loporizaroh amun ñaihet ahov tat heg. ⁶Met pot tat hegin, God dari añaraboz loporizaroh honoñai tameg-poñin etet masakao anat, maot bakez avatamah-popuhö aban Taitas maot ev meehan emahan, dei piin etet biñ raveg. ⁷Met aban pop deih emah-porah pim emah-nenavoz homet maot dei biñ raveg bon, oñ pi ev emat arim pi lop masak metat meñizoog-ñeti pov dein bar añahan, ne hatevetet nem loporih maot biñ ahov ravoh. Met pi ev emat dein etet nemaz arim hagit ñetiv epat dein añah, “Met paru Korin añarab pori Pol ni maot poek seken, niin etepanez zaitiv ahö tat hez. Ma parum hori tooh-ñetiv ni hatevetet paru maot hodad tinao bapan hat ñeti kezaò meneñ-tep poe meeñin paruhaz sahan, bat etet parum tahavoz zakep tat epat hah, ‘Met pi tin ok tat tepae menat meehan ev bat emah, povoz pi deimaz homet loporì honoñai tamah-pov bon tap.’ ” Met pi ev emat arim nemaz hag-pot dein añahan ne hatevetet ahoam biñ ravoh.

⁸Met ne hodad, nem tep menat meohö-poen ari etegin, arim loporizaroh honoñai tat, “Ae, dari hori ahov toogin pi ñeti epov ev tepaek menat meehan bat emah,” pot ari hag. Oñ ne tep poe menohovoz homet loporì honoñai nat. Met rotap ne garos tep poe menat meohö-porah ari bat etepekez homet honoñai tat hehö. Tat ne maot epat homeohö, Met tep menat meohö-poehö parum loporizaro bahori metapanen, paru aviam ok honoñai tat hodad tinao bapanen, honoñai pov zuam bon tapan. Pot tep

menoh-poez homet hehoek, honoñai tat hehö-pov petev bon tah. ⁹Met ne petev tep poe menat meehon emahan, ari bat etet loporizaro honoñai tegiv hahan ne hatevetet petev biñ ravoh bon, oñ ari tepae bat etegin, arim loporizaroh honoñai toog-pov ou ravahan, God eñizahan arim hori toogivoz homet zakep tat maot loporizaro borouregivoz ne hatevetet biñ ravat pot homeohö, Met nem tep menat meohö-poehö paru bahori navat, oñ paru rekö hat hodad tinao ok bah. Pot arimaz homeohö. ¹⁰Met dari hodad, añarab nari parum hori tovai emamahavoz homet, loporizaroh honoñai tamahapuh hori poñ beteaman God pimeri bavatat pim nonoroh maot meñeamahan tin hez. Met parum loporizaroh honoñai tamah-pov ok meñizamahaek tin nao ok. Oñ ham añarab Iesuz hodad natarihö hori tamah-nañiz homet loporizaroh honoñai tamahapuh, hori poñ maot navet hezaek, honoñai tamah-pov paru nameñiz tamahan, ñomat am hori ravapanez nonoroh samah. ¹¹Met nem tep garos menat meehon emah-poek arim ñaravatak aban nap hori tah-ñetiv menohon ari bat etegiek, Godihö honoñai toog-povoz eñizahan ari tair teg homei. Met ari upai toutat, “Ui tair takaz tep epee ev meeh,” pot nak, oñ ari Godiz ñaihet tat aban hori tah-pop hodad tinao bapanez hat hañiv metat meegin sat hehan, ari boi tat arim hepekezao maot ba oñ bateg. Tat ari nem tep poe bat tair teg-pot ne hodad tomaz arim homeo, Tair takan pi darim tegiv hodad tapan? pot ahoam homehot heg. Eñarohol, nem tep poe bat tin ok tegin arim ñaravatak hori heh-pov bon tah, pot arin ev añamoh.

¹²Met rotap ne arimaz homet tep hamoh-okoe menat ok meohö, oñ ne arim ñaravatak aban horiv tah, pot hahan hateveteohö-popuz homet menoh bon. Ma piuhö amun aban hori metah-popuz homet menoh bon, oñ ari tepae bat rekö hat, Ae rotap Godiz etañik dari Polir modariz zait tat lop honerì haravat hez, pot hapekez hat ne tep okoe menat meehon ok bat emah. ¹³Met ari tep poe bat rekö hat menoh-taput toog, povoz deim loporizaroh maot biñ ravegivoz homet modae ev menamoh.

Met aban Taitas arimatak emat heharah pim arin añahat ari baval hat toogin, pi etet arim garos toogivoz homet honoñai tat heh-pov bon tahan, pi maot lop tinari ravat biñavonañ hehavoz ñetiv ev emat dein añahan, hatevetet arim tegivoz dei biñ ravat hez. ¹⁴Met garos ne ari Korin añaraboz ñeti biñao Taitasin mañohon pi hateveteh. Tat hehapuh tokat pi ok arimatak emat heh-porah, nem hatevetet tu ravat hemaz nao ari nat, oñ tin toogin emat hahan, ne arimaz biñ ravat hehö-ñeti pov ne Taitasin mañohovoz rotapuv ou ravahan pi etet, Met Pol añarab eperiz ñeti hahavoz rotapuv ev tamah, pot homeh. ¹⁵Met pi arimatak emat arinañ hehan, ari bat sa batat pim arin aňoohavoz ñaihetivonañ het baval hat tovai emoogin, pi pot arim toogivoz homehapuh arimaz zakep tat lopori anat eñizamah-pov ahö ravovai samah. ¹⁶Met pot arim tin toog-ñetiv

hahan ne hatevetet arimaz biñ ravat epat hahö, “Met rotap paru tep ev menamoh-mod epee amun bat rekö hat navetetu, oñ baval hat tin tovai sohopan.” Pot ne arimaz homet biñ ravamoh.

Iesuz homeoh-modari meñizapan

8 ¹Met nem bosir sau ravat hezari, God pim masakao Masedonia zeisik añarab pori zei potak katak Iesuz homeo badae batat toguñ ravat hezariz tin tamahat ñetiv ev arin bar añomaz toh. ²Met añarab mod narihö paru pori hori ahoñ metoohan, parum gipizor nonair naitü totoi bon tapanez toohan, honoñai povor kao paru hatevetehot am biñavonañ hehapuh, Zudia zeisik Iesuz añarab nari ginariam hez, pot hah-ñetiv paru hatevetet, Deimotü bon tovai samahag, rekot dei paru nameñizotü, pot nak. Oñ am meñizat monis manapanez hat batogü manooh. ³Eñarohol ae, met ne ñeti moreg nao ev arin naañ, oñ rotap ev bar añamoh. Met ne parun mañohon monis bizah bon, oñ parumauz gipiz aviam oraehavoz hom namee het, parumauz zaitivonañ mod pori meñizapanez hat monis am bizooh. ⁴Tat dein epat ahoam añooh, “Met ari gu hapek, povoz deim moni batogü manameg-epes nap manakan basat Zudia zeisik añarab Iesuz homet deim modari ravat hez-pori manapanez dei zait tat hez, povoz ari tovai evo haotunei.” ⁵Met garos dein pot añahan dei epat homeg, Met peti paru moni goes bizapan, pot homegin paru pot nat, oñ garos parum heriñir loporizaro darim Amip manat pot hah, “Met God eñizohopanen dari moni ahos Zuda pori manapanez nap manakan basat manapan,” pot hah.

⁶Met paru tin pot tah, povoz dei Taitasin epat mañeg, “Met ni mamog Korin zeitak het parum modari meñizapanez hat, monis batogü manohopanez mañeñin paru kapot hatat toohaek, ni maot parumatak sat eteken paru aviam batogü manat bizapanen oraepan, povoz ni etekepuh parun mañeken, paru modas batogü manat revah bizat bavon batap.” Pot piin mañat arihaz meekaz ev teg. ⁷Met ari Korin añarab God pim masakao anamahan, ari pimaz homeo badae batat hodad tinavor zaitivonañ het pim ñetiv haovai samegiek, deimaz amun homet loporizaro anamegivoz ne hodad, povoz epat arin añom, Met ari zaitivonañ kapot tat batogü hamanamegiek, am zaitivonañ het Iesuz añarab mod pori meñizepekez hat monis tinam bizohopek.

⁸Met ne arim monis bizamegiek, am bizohopekez ah ñe nao ne arin naañotü, oñ paru Masedonia añarab mod poriz monis tin bizat modari meñizat manapanezat haravat hez-ñetiv arin añat pot homeohö, Met paru Korin añarab amun masak metat meñizapanez hahan hezaek, rotap meñizat moni tinas manapan, ma namanotü, pot homet arin ok zu etamoh. ⁹Eñarohol, met darim Amip Iesu Kristo masakao anat eñizahavoz ari homei. Met pi nonair nai map tinatunañ abarah ahop

ravat hehaekanañ, darimaz homet ev erat nonair naitü bon betezap ravat heh. Pot tahaekanañ dari petev abarah nonair nai tin potunañ hekazari ravegivoz zut, taputam arim modari masak metat meñizohozei.

¹⁰Met ne epat homeamoh, Krismas garos bon tahavok Kristoz añarab mod narihö Zuda añarab nonair nai bon pori, monis manapanez ñetiv nak hehan, ari Korin añarabohö garos kapot tat arim mod poriz zakep tat monis manepekez au hakag. ¹¹Tat arim mod pori meñizohopekez hat, zaitivonañ kapot tat moni nas batogü hamaneg, povoz kapot tat hategiek okeg, ari honep honepuz moniñ tair tair bizegin oraez-poek baverat arimauz nas oraepanen, nas bizat batogü manat bizepeken bon ravap, pot ev arin añamoh. ¹²Met ari zaitivonañ arim modari meñizat moni okos hamanepekez hat monis batogü manamegivon God etet, ari honep honep moni ahos ma moni goes ok bizeg, pot hom namee, oñ arim loporizaroh nap nim zaitivonañ het batogü manameg-povon pi etet zait tat biñ ravat hez.

¹³⁻¹⁴Met petev ari Zuda mod pori meñizat moni ahos manepeken paru monisinañari ravapanen, ari monis bonori ravat honoñai tepekez homet ne arin ev naañ, oñ petev arim monis aviam hel ravat hezan, paru mod pori map tekü tat hezaek, ari meñizat moni nas maneppek. Met tokat mod narah paruhoen gogot tovai sohopenen, parum monis hel ravat hepanen ari tekü tat hepek, povoz paruhoen hañiv etat parum moni posikanañ nas ari anapan. Pot tovai nae nap meñizovai sohopeken, ari maporiz hepekezo tin karah karah ravat hepek. ¹⁵Met ev menoh-epovoz ñeti nao epat menahan hez, Met batam añarab gipiz mana pokap bavelat emooharah paru ahoam bavelah-poriz nakap betezam naoraez, oñ map hainah. Ma paru aviam bavelah-pori hainat ru ravat tin heh. Met pot menahan hezavoz zut ari mapori nae nap tin metohot karah karah ravat hepekez ne zait toh.

Parup Korin zeitak maot sapan

¹⁶Met dei arimaz homet loporizaro anat eñizakaz zait tat hezavoz zut Taitas amun arimaz homet eñizapanez zait tat hez, povoz ne pimaz homet Godin biñ mañamoh. ¹⁷Met Taitas pi ok arihaz maot emapanez homet hehan dei amun pi ok emapanez homet mañegin pi epat dein añah, “Tin hag, povoz ne sat Korin añarabon maot etemaz zaitiv ahoam hez.” ¹⁸Pot pi hahan dei darim aban mod nap pinañ honeo meekan emapanez hag, povoz parup honeo arin etepanez hat ok emapanez tah. Met aban mod pinañ honeo emapanez pop zei potak katak sat em tovai, Godiz ñeti tinao añarabon mañamahaek, añarab Kristoz homet hezari aban popuz biñ ravat, “Aban tinap ok,” pot pimaz hamah. ¹⁹Met pot pimaz map zait tat hamah, povoz monis basat Zuda añarab manakaz ñetiv haogin pi dei eñizat honeo basat manakaz paru pim abatao hat ba ou batahaek,

pi deinañ honeo basat manak. Met dei Zudia zeisik sat poekari monis manakan, paru darim Amipuz abatao bat hel batat epat hapan, “Met paru Zuda añarab bon, oñ pat zavaruz okori Iesuz homet hezaek, darimaz paru zakep tat anapanez hat moni epes batogü manahan, aban eperi bat emat dari ev anah,” pot hapan. ²⁰⁻²¹Met dei moni pos basat manak hat ok emat basakaz porah, darim Amipur añarab modari etehopanen, tin korav ravat basat manakaz dei zait teg. Met basat manakaz sookan, ganö nari epat hapan hez, “Met paru moni okos basohot tin korav nakez, oñ paru basoohaek nas hainah.” Pot hapan hezavoz aban mod pop deiparo honeo ok emat basat Zuda añarab pori manak.

²²Met Taitasir aban mod arin haañoh-pop arihaz meekazarah, aban mod nap amun parupinañ honeo meekan ok emapan. Met aban mod popun deimauhö ev het eteamegin pi zaitivonañ darim Amipuz gogot tin tamahap ok, met ne arim monis bizameg-ñetiv mañohon pi parupinañ honeo emat arin etepanez zait ahov tat hez. ²³Met arihaz emapanez aban poriz epat arin añom, Met Taitas nenañ honeo het Kristoz gogot tamahap ok. Met aban mod meekaz poñariv amun Iesuz añarab ze i epatak topouramah-pori parup meepanen ok arih emapanepuh, arim ñaravatak gogot tovai sohopenen ari darim Amipuz abatao bat hel batohopek. ²⁴Met aban hahö-eperi arihaz meekan emapanen, ari bat sa batat masak metohopekez arin ev añamoh. Met pot metohopeken, nem arimaz ñeti menamoh-epovoz rotapuv ou ravohopenen, añarab Iesuz togü modañik hezari hatevetet epat arimaz hahopan, “Met Pol Korin añarab tin tamah-ñetiv haohaek, rotap dein ok añooh,” pot hahopan.

Godizari parum modari meñizohopan

9 ¹Met arim mod Godiz añarab nonair nai bonori meñizat manepekezavoz ari tin hodad hakez, povoz ne maot ñeti pov ahoam namenotü. ²Oñ arim mod pori tin metat monis manepekez ari zait ahov tat hez-povoz ne hahodad. Met ne Iesuz homet hez-Masedonia zeisik añarab porin arim tameg-ñeti biñao epat mañoh, “Met Akaia ze okosik añarab Korin zeitak pori krismas irih bon tahavok zait tahapuh, Zuda añarab monis bonori manapanez hat kapot tat monis batogü manat bioh.” Pot paru porin arim tin tameg-ñeti pov ne bar mañohoek, hatevetehan tin ravahan paruhoen amun zaitivonañ baval hat taput tat moni nas batogü manamah. ³Met arim tin tameg-ñeti pov parun mañohoek, betezao ravapan hezavoz, ne Taitasir aban mod poñariv arihaz meeman ok emat añapanen, ari monis batogü manat garë hapekenahoh ne ok emom. ⁴Met arimatak ok emomaz porah Masedonia aban nari amun nenañ honeo dei ok emakapuh, ne arim monis batogü hamaneg-ñetiv parun hamañohoek, ganö dei ok emakaz porah ari monis batop naur am hepeken, paru Masedonia poriz etañik, Paru batop haurat hez, pot hamañohoek ne

tu ravat heman, ari amun tu ravat hepek hez. ⁵Povoz epat homeohö, Met Taitasir aban mod epañariv meeman, paru garos ravat ok arimatak emat arin añohopanen, arim garos monis manepekez au hag-pot batogü manat havizepeken oraepanen, ne emat bom. Oñ am pot batogü naman hepeken ne emom, povoz ganö ari apor pap tat, Moni tairas bizak batah, pot homevai mel tohot hepek hez. Pot ne homet paru garos meeman emapanez ev toh. Met ari pot tin tepeken, moni pos Zudia zeisik basom hat emomaz porah epat homem, Met ne ev emat parun mañohon paru moni epes batogü naman, oñ parumauz zaitivokam parum mod pori manapan hat garos batogü hamanat havizahan hehaek ne ev emat boh. Pot arimaz homem.

⁶Met darim tameg-navotï epat zu tat arin añom, Met aban nap pim avasik gipiz bitü aviam menat ñedepanez pop gipiz aviam rapat hepanen aviam bat nohohan. Oñ aban mod nap pi zaitivonañ het pim gipiz bitü ahoam avas menat ñedepanez pop gipiz ahoam rapat hepanen bat novai sohohan. (*Met povoz zut ari zaitivonañ het mod nonair nai bonori meñizat manohopek.*) ⁷Met ari moni pos batogü manat manepekez hamegirin ne epat añom, Met ari honep honep arim loporizaroh epat homet bizepek, Met ne rekot moni epes am bizom, pot honep honep homet zaitivonañ tair bizepekez homepekez potam bizei. Oñ ni nap epat hometun, Met Pol kez ravat añamahavozam ne moni nas bizom, pot ganö homevai bizotun. Met aban tairap biñavor zaitivonañ modari manapanez popuz God amun pimaz biñ ravat hepan. ⁸Met pot ari zaitivonañ modari monis ma mod tairai bizat manepekepuh, tekï tat hepekez poi rekot God orah rezah haanohopanen, ari rekö haravat tin hepek, povoz arim mod tekï tat hepanezari orah rezah am manohopek. ⁹Batam pot tohopekez ñetiv epat menahan hez,

Met aban tinap añarab tekï tat hezari ahoam manamah, ma pi orah rezah modari masak metovai samah. *Buk Song 112:9*

Met ev menahan hez-tapü epat dari tovai sookan tin ravohohan. ¹⁰Met darim bi ñedeameg-potü Godiz matut tat anahatü ok, met ñedeamegin pi tapupuhö korav het hamahan, nair nai mapotü rapat utap tamahan dari belat nameg. Met pi pot tin etamahavoz zut ari añarab tekï tat hez-nari tin metat manohopekez zait tat hepeken, ¹¹God eñizat anohopanen ari etepeken, mod nari gipizor modatuz tekï tat bon hepanen, rekot pori amun zu taput masak metat meñizat manohopek. Ma dei anohopeken deihö basat mod tairari bon hepenez pori manook. Tookan paru bapanez pori arim masak metepekezavon etet Godiz abatao bat hel batohohan.

¹²Met pot tin arim modari masak metat nonair nai manohopekezavoz eñatak kap tin houl epatakaro aritï ou ravohohan, Met kap natak Godiz añarab modari nonair naiz tekï tat hepanezaek meñizohopeken, parum gipizor modatü bat tin ravapan, met kap modatak paru Godiz abatao

ahoam bat hel batat hepan. ¹³Met arim Iesuz homet hez-mod pori pot manohopeken, paru maporizaro arim gog tin pot metohopekez povon paru etet epat hahopan, “Met rotap paru Korin añarab Kristoz ñetiv parum loporizaroh tin bahorë hat hakez, povoz dari modari ev masak etat darim teki tat hezatü dari anah, ma mod nari amun manamah.” Pot arimaz hahopanezaek Godiz abat tinao bat hel batat biñ haovai sohopan. ¹⁴Met pot tohopanezaek, God masakao ari anamahan tamegivoz zut, paru amun masak metohopeken, arimaz homet paru God ari am eñizohopanez hat piin mañ mañohopan. ¹⁵Met Godiz eñizat anahavoz homei. Met dari pi tin nao nametaek masak ahov amauam anat pim rop meehan eñizapanez hat erah. Met dari pim pot tat eñizavoz kapot rekot darihö map bar nakaotü, oñ orah rezah Godin, “Tin eteñ,” nen potam mañovai sohok.

Poliz toohavoz hahaek ñeti hañiv

10 ¹Met ne Pol nemaüz ñetiv ev añomaz toh. Met arimatak hez-nari nemaz epat hamah, “Met Pol epeek emat heharah sokoam het ñeti kezañ dein naañ, oñ maot hotoh sat hezaekanañ pi hodad modao bat darimaz kez ravat ñeti epeñ menat darihaz meamahan emamahan bat eteameg.” Pot arim nari nemaz hamah, oñ ne Iesu Kristoz masakavonañ het pimauz abatao bat hor batat hehavoz zut hezapuhö epat arin añom. ²Met ne arimatak emat ñeti kez nañ añat arin ñai añomaz ne zait nat, povoz eveam hez-eparah paru nemaz ñeti hori pot tairañ hamah-okoñ nae nap mañat bavon batepekez hamoh. Met arim nari, “Pim ham herisiz zaitivokam het tovai samah,” pot ganö nemaz hamahaek, emoman ñeti pov am hahopan, povoz ne parumaz ñaihet natotü, oñ rekot ne kez ravat ñe kezao parun ba ou batat mañom. ³Met rotap dei Godiz gog abanari ham eparah gogot tovai sameg, oñ hamarazahatzuz hodadevonañ hez-poriz tamahat dei na. ⁴Ma parum ñai tohopanezatü bat hez-pot natü amun dei bat nakez, oñ God kezao anat bakez avatamahan Seten pim roket demahan hezaek, paru añarab kohat horivonañ poek hezari dei ñai ahov tat hori popuz kezao batiu tiu batat añarab hori pot hezari maot baverevat bat em batameg. ⁵Met pot dei tovai samegiek, añarab parumauz abatañ bat hel batat Godiz hom namee, oñ parum hodad horivonañ het ñeti betezañ hahot hezarin dei Godiz kezavonañ mañamegin, paru pori homez ko tat het hori tamah-poñ betet maot Iesu Kristoz roketak emat pim irih ravat hez. ⁶Met ari Korin añarab maot hodad tinao bat Kristo nenapuz hahan hezavoz homet tohot hezei. Met arim nari pot nat hepan, povoz dei arimatak emakaz porah rekot porin ñe kezao mañookan honoñai tohopan.

⁷Met ari Korin añarab nem tovai samohovoz homeamegiek tin et narë hezari ok, povoz arim et lalañ bat tin etehozei. Met ari Kristoz homeo

badae batat hezari okeg, epat homehozei, Met dei pim añarab haravat hezaek, Pol amun zu taput pimop haravat hetahoh dein ev ñeti epeñ añamah, pot homei. ⁸Met rotap darim Amipuhö ne ari bat hor avatomaz pim kezao nanan, oñ ne arimaz tin korav aravat het eñizohoman, ari pimaz tin homehopekezavoz hat ne kez pov hananahan hez. Met pot pim kez tinao hananahan ne arimaz korav ravat hezavoz biñ ravat ahoam arin añamohoeck nem abatao bat hel batamoh-pot haravat hezavoz ne homet tu naravotü. ⁹Met tep tovë epek nem ñeti menamoh-epov ari bat etet ñaihet tepekez hat ne ev namen. ¹⁰Oñ arim nari nemaz ganö epat hamahavoz ne hodad, “Met Pol hotoh het tepañik pi ñeti kezañ menat darihaz meamahan emamahan dari bat eteameg, oñ pi ev darimatak emooch-porah pi ñeti kez poñiz zut nañ darin naañ, oñ aban kezao bon sokopuz zut het haohan dari hateveteogin ñeti betezañiz zut ravooch.” ¹¹Met pot ganö nemaz hamah-pori epat hodad tapanez dei zait teg. Met petev dei hotoh ev het ñeti kezañ arin añamegiek, tokat ok arimatak emakazarah mod nao naañotü, oñ ñeti kez taput modañ arin añakan hatevetehopekezat dei hez.

¹²Met aban nemaz pot ganö hamah-pori kut tat parumauz homevokam epat hamah, “Met paru mod okori hori tamahan dari tin tovai samegiri ev.” Pot parumauz tamahavoz an tat abatañ bat hel batat hamah. Met pot hamah-pori rotap dei ritou etat tinari ravat heza? Evo, oñ paru kutam het okat ok hamah. ¹³Met God pim gogot tookaz rekotam dei añahan tamegiek, ok Korin arimatak emat toogirah, dei ari Iesuz homet hezariz korav aravat heg-ñeti pov ahoam arin añoogiri ev. Oñ aban mod nariz gogot tamahavoz homet deiti bavatat deimauz ñeti biñao dei arin naañotü. Met God añarab tairariz korav ravat hekaz hat au añat eñehan dei hez-nen poriz homet mañamohovoz ñetiv hamoh. ¹⁴Met aban mod nap garos arimatak emat Kristoz ñetiv naañ heh-porah God dein añahan deihö garos emat ñeti tin pov arin añoogin, ari pimaz homeo badae bateg-povoz dei nenari arimaz korav ravat hezaek, dei rekot arimaz homet ñeti biñao hameg. ¹⁵⁻¹⁶Met aban modari deim eñatak arimatak emat pim gogot tovai ari eñizooch-pov deimauz bonov ok, povoz dei parum ñeti pov deiti bavatat deim abatañ bat hel navatotü, oñ epat hameg, Met dei arimaz korav het eñizookan ari pimaz tin homeo badae batat hepeken arim zeisik pim gogot ahö ravovai sohopenez hat God eñehan dei taput ev tat ari eñizameg. Met pot ahö ravovai sohopenanahoh dei rekot hotoh zei mod nasikaroh aban mod nari sat Godiz gogot nataek dei sakapuh, Kristoz ñeti tinao petev hat navet hez-porin mañook. Met zei mod nasikaroh aban nari hasat Kristoz ñetiv hamañamah-zei poñiz nasik sat mañohomaz dei zait nat, oñ modari nasaek rekot dei sat mañook, pot homeameg.

¹⁷Met epat amun menahan hez, Aban nap pimauz abatao bat hel batat ñeti biñao nakaotü, oñ darim Amipuz tin tamahavoz homet pi nenapuz

ñeti biñao haovai sohopan. Pot menahan hez. ¹⁸Met aban nap pimaüz abatao bat hel batat, “Ne tin tamohop ev,” pot hahopanez pop Godiz etañik tinap ravat naketü, oñ darim Amip pimaühö aban napun etet, “Pi tin tamahap ok,” pot pimaz hahopanez nen pop rotap pi aban tin abatavonañap ravat hepan.

Pi aban moregariz ñetiv bar mañah

11 ¹Eñarohol, met ne ñeti kut naram haomaz tohoek, arin añoman hañir nañotunei, oñ añomazatam hatevetet hepekez zait toh. ²Met ganö ari hori nañ tepek hezavoz, ne arimaz ahoam home midin tamohoek, epat arin añom, Met aban nap pim ñarip ahö ravamahan etet, “Ni abü akap bekë,” pot au mañamahavoz zut, ari Kristo nen pop arim bat hepekez hat ne arin ev añamoh. Oñ papap pim ñarip ganö aban modaputiam sapan hezavoz korav het etevai samahavoz zut, ne arimaz korav ravat het orah rezah arimaz homeme hez. ³Met batam añ garosikap Iva pop hehan, hamalep emat pi moreg metahan, hori tahavoz zut nao ganö arih ou ravapan hezag, ari petev Kristo nenapuz homet arim loporizaro manat hezaek, aban mod narihö moreg etohopanen, ari ñeti moreg añohopanez poñ barotap batat, maot kut tat hodad horiv bepek hezavoz, ne ñaihet tat arimaz ahoam homeme hez. ⁴Met aban mod nari emat, “Iesuz ñeti tinao ev,” pot hat nem arin añoohovotihanañ pat nao arin añamahan ari bavai mañat epat namañ, “Evo, ari ñeti pat nao ok dein añameg.” Pot hat bonaiz ari aban hamoh-pori kos rez manepek? Oñ hamahan am hateveteameg. Met paru arin añamah-pov Godiz Pul Tinapuhö hodadeo paru manamahan añamah bon, oñ hodad mod nao bat arin okat añamah.

⁵Met ari aban hamoh-poriz, “Deim ahoari ev,” pot hat parum ñeo baval hat samegiek, aban pori ne ritou netat, Godiz aposor aban ba ou batahan hezari ev, pot parumaz ari homeamegi? Evo, paru porihö ne ritou netat nakez. ⁶Met ne ñetiñ zuam nak, oñ bar baram hamohop ev, oñ ne Iesuz ñetivoz kapot tin hodad tat arinañ honeo houloam het bar añovai emoohon, ari hatevetet hodad haravat hez.

⁷Met batam ne arimatak emat Godiz ñeti tinao arin añooh-porah, ari moni nasir gipiz natü nanohopekez ne arin mañ naañ, oñ ari Godiz añarab tinari ravepekez hat nemaüz abatao bat hor batat, ñeti tin pov arin añohot hehö. Met pot arimatak emat añohot hehorah pot natü ne nanohopekez arin mañ naañ toohon ari homeogin ganö ne etooho? Evo ne pot ganö naet. ⁸Met pot arinañ het ñetiv añoohon, ari hatetet toog-porah monisir modatü ne nanan toogin, Masedonia zeisik zei mod potak katak Iesuz homet togü manat hez-nari neñizat arinañ am het eñizohomaz hat, monis aban nari manahan ne hehoek, bat em nanoohan ne bat borourat paru hañ nameñiz, oñ arinañ am het ariam eñizat

gogot tooh. ⁹Met ne ok arinañ het hamoh-porah gipizor mod naiz teki toohopuh, ari poi ne nanohopekez añoman tin naravotü, pot ne homet arin mañ naañ hehon Masedonia zeisikanañ nem bosihol ravat hez-pori nemotü hotoh okoek hehon bat emat nanahan ne maot teki nat, oñ rekö ravat hehö. Met pot arin mañ naañ tooh-taputam ne tovai sohom. ¹⁰Met ne Kristoz ñetï rotapuv nem loporih map bahorë hat hezaek, ne epat arin añom, Met ne arinañ het tooh-pov ne tin ok toh, pot homeamoh, povoz Akaia arim zeï okosik am gogot tovai sohomazaek, hodad modao navotü, ma añarab ne natü nanohopanez parun namañotü. ¹¹Met modari tin netat nemotü nanoohan, ne arimaz zakep nat ma loporï naan tat hezaek ari nanohopekez mañ naañ tooh, pot homeamegi? Evo, met God nem loporih arimaz zakep ahov tamohovoz hodad hakez.

¹²Met pot arin mañ naañ toh-taputam tovai sohomaz kapot ev añomaz toh. Met arimatak aban moreg nari het parumauz abatañ bat hel batat epat hamah, “Met Pol Godiz aposor abanap ravat hezavoz zut dei amun pim aposor aban modari ravat hez.” Met pot paru moreg arin añamahan, ari monisir modatü manamegin parum bamah. Povoz homet ne Godiz aposor aban rotap epop arim monisir modatü nav hemapuh, paru nem zut aposor abanari hez, pot hamah-poriz nonor memerizoman ari parumauz homet, “Dei Godiz aposor abanari ev, pot hamah-pov, moreg ok hamah,” pot hapek. ¹³Met rotap aban pot moreg arin añamah-okori parum herï kos nenañinañ tamahavoz, “Dei Iesu Kristoz aposor abanari eveg, arin añookan hatevetehozei,” pot hamahan ari hatevetet parum ñeo baval hat sohopekez hat, ñetï moregao arin ok añamah, oñ Godihö paru gog povok meñehan nakez. ¹⁴Met aban moreg poriz ñetï ev menamoh-epov ari rekö hat home midin totunei, oñ epat añoman hodad ravei. Met Seten moreg pop rekot pim heris bapat batat enzol aliz tinavonañapuz zut ravapanen añarab etet, “Godiz enzol tin etamahap ev,” pot pimaz hapan. ¹⁵Met povoz zut ham aban nari pim irih het tamahaek, parum herï kos nenañinañ het tovai, parum loporizaroh horï hez-poñ ba iz batat, rekot añarab modariz etañik tin tovai sohopan. Met aban horï pot tohopanez pori parum horiñ tair tair tohohan, potam hañiv bohopanezari ok.

Pol kakamao hateveteoh-ñetiv

¹⁶Met eñarohol, haañoh-tapuv maot epat arin añoman hatevetei, Met nap nemaz homet, “Met Pol pi aban kutap ok,” pot nakaotü. Oñ ari nari, Rotap Pol pi kut het hamahap ok, pot ari am homepek, povoz ari ñai bizat nem ev arin añomaz toh-epovon am hatevetehozei. Tohopeken modari parum abatañ bat hel batamahavoz zut ne taput tat epat arin añom. ¹⁷⁻¹⁸Met añarab mapori hamarahazatz hodadevonañ het parumauz abatañ bat hel batamahavoz zut ne amun ev nemaup abatao aviam bat hel batovai, nem tamoh-ñetï nao ev arin añom. Met darim

Amipuhö menomaz hahat ev menamoh bon, oñ ham abanari kutam het hamahavoz zut ne ravat het ev menamoh. ¹⁹Met arim ñaravatak aban kut moreg pori het ñetiv arin añamahaek bonaiz ari kos rez manepek? ²⁰Met arinañ honeo het aban moreg etamah-pori kez ravat ah ñeo arin añovai parum irih ba avatat arin tohopekezat añamahan ari kaev narav, oñ parum añamahatam tameg. Ma arimotü parum bovai ari betezari ba avatovai, paru ñeti horiñ arin añohot ari hori ravat hepekez moreg etamah. Eñarohol, bonaiz ari porihanañ bazei manepek. Ai oe, ari horiv ok tameg. ²¹Met batam ne arinañ het ev menoh-eperiz etamah-poñiz nañ ari naet toh, povoz ne kezao bonop arinañ hehö, pot ari nemaz hameg. Eñarohol, parum etamah-poñiz nañ ne ari etohotin ne tu ravat lop horiri ravat hehö narab.

Met aban ok arinañ het añamahan hamoh-pori parumauz abatañ bat hel batamahavoz zut, ne amun ev aban kut poriz hamahat nemauz abatao bat hel batat epat arin añom. ²²Met paru aban pori, “Dei Zuda abanari ev, Abraamir Israel batam aban ahö heh-poñariviz iz mimihol eveg, dei arin añookan am hatevetehopek,” pot arin añamaha? Met ne amun Zuda abanap ev, ma ne amun Abraamir Israeliz iz mimip ev. ²³Met paru Kristoz gog abanari ravat heza? Met ne amun tapupuz gog abanap eveg, pimaz homet gog kezao tamohoeke paru ritou metat hez. Met rotap ne aban rumurapuz zut het arin ñeti epov añamoh. Met ne Kristoz gogot kez tovai emoohon, honerah hori netah bon, oñ paru navat kakam zeimakeh nemeriohan hehö, ma biñinañ ahoam ne nourooh, ma ñomomaz hat orah rezah kakam mod nañ ahoam netooh. Met aban arinañ het moreg etamah-poritü Kristoz gogot toohan, honoñai poñ paru namet, povoz paruhö Kristoz gogot tat ne ritou netat heza? Evo, pot arin ok añamoh. ²⁴Met pim gogot tovai emoohon, Zudahol kaev ravat ne biñinañ nourapanez navah. Met ne navat biñinañ nourovai rekö haohan sohot 39 ravoohan gaa tooh. Met honerah pot navat nourah bon, oñ garos nourahapuh nemeehan sohon tokat maot navat nourooh. Met potam nourovai sohan sohot mar nas ravah. ²⁵Met Kristoz gogot tovai emoohoek, Roma ñai abanari amun honerah navat nourah bon, oñ navokaro nao ne navat houñinañ nourooh. Met mod narah honevoam aban mod nari heleñinañ, “Epop ur ñomakazap ev,” pot hat paru ne nourah. Met pim gogot tovai zei mod potak katak añarabon pim ñetiv mañom hat sipiñik sooh-porah honerah hori ravah bon, oñ navokaro nao sipiñ hori ravat er horahan, ne rahor emiv elat ñomooh. Met narah sip poñiz namak hori ravahan, ne aliz honesir kutur honet iv havevok zohop tohot hehö.

²⁶Met ne Godiz gogovok hezaek, orah rezah ne hamarrah hañ tat sat em toohorah iv nañ ñai reohaek rahor iverah navasoo, ma aban givogiri nourat bahori navatooh. Pot netoohan am sohon, Zuda nem modari met

aban patari amun bahori navatooh. Ma zeï potak katak ma pulorih ma iv haveñik soohon poek amun bahori navatoohan rahor ñomoo. Ma pim gogot tovai soohon, Aban nemaüzari ev, pot homeohö-nari amun moreg netat bahori navatooh. Rotap Kristoz gogot tovai samohoeck honoñai ahoñ neeti ou ravamah. ²⁷Met midir bavaz berevoohan ne boi tat gog kezao tovai emoohorah, kuturuñik am tohot ahoam ne aut naor, ma gipizor ivov bon toohan ne ginapuam hehö, ma nem oromaz zeit bon, ma nem dimihol amun kelat hori ravooohan ne tamar ahov tooh, oñ am kez tat gogot tovai sooh. ²⁸Met Kristoz gogot tamohoeck, aliz mapoñik pimaz homeo badae batat hotoh hez-añarab mod pori, Tin pimaz homet tovai samah, ma tair? Pot parumaz ahoam homehot ne honoñai tat hez. ²⁹Met aban mod Iesuz homet hez-nap kezao bon hezan, pi honoñai tamah-porah ne pimaz ahoam homet honoñai tamoh. Ma nap moreg metamahan hori nao tamahan, popuz ne loporih ahoam zakep tamohop ev.

³⁰Met ne non tin mod naorö tohovoazag ñeti pov arin añoman, nem abatao bat hel batepek bon, oñ nem honoñai hateveteamoh-poñihö nem herisiz kezao bavon navatamahan hez-ñetiv arin ev bar añamoh. ³¹Met God darim Amip Iesuz Papapuz abatao haovai sookan, pohazao ahö ravat hepanez pop neen eteamahapuh, Pi moreg nao nakap ok, pot nemaz hodad hakez. ³²Met batam ne Damaskas zeitak hehorah, Siria zeisiz aban kiñ ahopuz abatao Aretas, popuz irih zeï potaz gavman ahop ravat hehap ne navat kakam zeimakeh nemerizapanez hahan, ñai abanari navapanez hat zeï potaz temeraz haitokoñik ñai bizat rouvat etehot heh. ³³Tahan Iesuz homet heh-aban nari ne neñizat ki ahoñik bitom kitì urahan, ne kohat lokat hehon kilam tepelavosik tamaravoz haitokor rezahan hehaeck nemeehan, ne tinam er horat hamarah berevat zeï pot betet barezat sooh.

Pol helat etehat ev

12 ¹Met aban moreg arinañ hez-poriz añovai tamahavoz zut, ne ev nem tovai emoohovoz ñetiv ahoam nem abatao bat hel batat arin añamoh-epov tin bon, oñ ne rotap Godiz gog abanap ravat hez-pov tin hodad tepekez hat, darim Amip batam potazao nem etañ banavatat nañairat nañoohan etet hateveteohö-ñeti pov arin bar añomaz ev toh. ²Met batam aban Kristoz homeo badae batat hez-nap God abarah pim hezaeck bat helahan, rotap pi revah sat et hareet maot erahaekanañ, petev krismasañ 14 bon hatah. Met ne aban hamoh-popuz tin hodad hakez, oñ rotap pim heri kosisinañ honeo helat abarah eteh, ma pim heri pos betet pim pulip sat eteh, povoz ne unun. Oñ God nenap aban popuz tahavoz hodad hakez. ³Met maot epat arin añom, Aban pop pim herisinañ honeo helat eteh, ma heri pos betet pim akö nenap helat eteh-povoz ne hodad nat, oñ God pim tahavoz hodad hakez. ⁴Met aban pop revah abarah God hez-ham tin porah bat helahan, pi poek het Godiz ñetiñ tin hahan

hateveteh-poñ hapan hezavoz ahao mañahan hezaek, pi rekot modarin namañotuzat ravah. ⁵Met God aban pop bat helahan pi hatevetet etehavoz homet, ne rekot biñ haovai sohom, oñ nemaüz tovai emoohovoz homet biñ narav het honoñai tairañ neeh ou ravamah-poñihö nemaüz kezao bavon navatamahan, darim Amipuz kezao ahoam ou ravamah-nen poñiz biñ ravat haovai sohom. ⁶Met nem poek sat etehovoz homet biñ ravat nem abatao bat hel batohotin, ne kut het nak toh narab. Tat nemaüz ñeti rotapuv ok añoh narab. Met ne ñeti pot nao arin naañotü, oñ arimauhö nem tovai haovai samohovon etet hatevetet nem kapotaz tin hodad ravat hepekez ne zait toh.

Getahavez zut nai Pol rouvah

⁷Met ne abarah helat ahö tin poñ dari ham añarab hodad nat hez-poñin nañat nañairoohan, etet hatevetehoek ganö nemaüz abatao bat hel batat hodad hori nao bom hezavoz God gu hahan Seten nem herisik getahav orouvamahavoz zut kakam ahö nao netahan ne itetevor kakamao hatevetevai emohot nemaüz abatao ba ahö navat, oñ bat hor batat het tovai samoh. ⁸Met pot netahan kakamao hatevetevai emoohoek, ne navokaro nao darim Amip bavon navatapanen maot tin hemaz piin ahoam mañoohon, ⁹pi neen epat nañooch, “Met nimaüz kezao bon tamahan neohö ok masakao nanat nem kezao nanamohon niiti ahö ravamah, povoz nem gogot am tovai sameñiek, añarab modari nem kez ahovoz hodad ravamah.” Pot pi neen nañoohaek nem kakam hateveteamoh-pov ba nanevet, oñ am hez, povoz ne epat hamoh, Met Kristo bakez navatat hezan pim gogot tovai samoh-nen povoz homet ne biñ ravat het nem heris sikö tat kezao bon hez-epesiz ne hom nameotü, pot ne hamoh. ¹⁰Povoz Kristoz gogot tovai samohon modarihö honoñai nañ netamah, ma ñeti horiñ nañamah, ma nemotü bamahan bon tamah, ma kakamavor itetevor mod tairañ netamahan ne sikö tamohoek, am biñ ravat pot homeamoh, Met ne kezao bonop, oñ Kristo bakez navatamahan ne tin pim gogot tovai samoh. Pot ne homet hez.

Korin añaraboz homet mañahat ev

¹¹Met ari Korin añarab, ne arimatak emat Kristoz ñetiv añoohovoz ari homet nemaz biñ ravat ñeti tinañ hagitin, tin ravah narab, oñ ari pot nañ nak hezavoz homet, nem tooh-ñetiñ arin añohoek ne aban hodadeo bon kut betezapuz zut ravat arin ok añoh. Met arinañ aban het, “Dei aposor abanari ev,” pot moreg hamah-poriz ari biñ ravat nemaz ari biñ narav tamegiek, epat maot arin añom, Met rotap ne aban abatao bon betezapuz zut hez, oñ God gog epovok ne neñehan hezaek, aban arinañ het añamahan hamoh-porihö ne ritou netat nakez. ¹²Met batam ne arinañ honeo hehorah Godiz ñetiv arin añovai pim kezao nanoohan ne

kaev narav, oñ rez kek tat red añaraboz rekot natotuz poñ ahoam arin añairoohon ne Kristoz aposor abanap rotap ravat hakez-pov ou ravahan ari hodad haraveg. ¹³Pot tat ari tin etooh, oñ petev ari nemaz epat hameg, “Met Iesuz añarab zei mod potak katak hez-poriz Pol tin homeme hezavoz zut darimaz pi tin homeme nakez.” Met ne monisir gipizoz tekì tohopuh, ari nanepekez mañ naañ toohovoz homet, ari tu ravat nemaz okat hamegi? Met eñarohol, pot etohovoz homet, “Horì ok etah,” pot hat nemaz mogao tat heza? Met gu hapek, povoz epat arin aňom, Ok ari nemaz homet mogao tameg-pov unun manepeken bon tap. Pot arin ev aňamoh.

¹⁴Met batam arimatak navokaro ne emat arin eteohö, met petev maot emoman navokaro nao ravapan. Met emomaz porah nem ok emat het tooh-taputam tohot nai nanepekez arin neohö mañ naañotü. Met tairaz ne nanan tepekez hamoh hometunei, oñ ne arimotü nanohopekez zait nat het, ari lop masak netohot hepekez ne zait ahovonañ hezaek ok emomaz toh. Met ñarohol gog ahov tat parum nonor pap gipiz manamah bon, oñ nonor papahö kez tat parum ñarohol gipiz manamah, met povoz zut ari nem ñarohol ba avatat hezari nem gipizor modatü ari ne nananotü. ¹⁵Met ne ari eñizohomaz hat orah rezah gog ahov tohot heman, nem biririv zuam bon tapanezat ravapanen ne kaev naravotü, oñ am eñizohot hem. Met pot ne arimaz homet loporì anamohovoz hat ari nemaz kaev ravat kos rez nanameg ma tair?

¹⁶Met ne arinañ het arimotü nav hehö, pot menoh-epov rekö hat ari bavai nakaotü, oñ arihanañ nari epat hapan batah, “Met Pol epeek emat ourah monisir modatü nav, oñ pi petì moreg etat kilam boohap ok.”

¹⁷Kar, met pot nari hapan hezavoz homet epat arin aňom, Met ne aban mod nari meeman, ok arimatak emat monì nas moreg etat bapanepuh, paru pori monì pos kilam bat emat ne ev nanapanez parun mañoho? Evo, pot ne parun namañ. ¹⁸Met Taitas iok arimatak emat arin etepanez ahoam mañoohopuh pir aban modap parup honeo meehon emahan ari parupin etegivovoz ari hodad. Met parup poñariv moreg nao etat arim monì nas givogì baha? Evo, parup amun pot nao ari naet, oñ pot nari hapanezavoz kapot bon, pot ev hamoh. Met dei Taitas lop honerì ravat het Godiz Pul Tinapuz non honeoroh sohot gogot tovai sameg-povoz ari hahodad.

¹⁹Met ev arimaz homet menamoh-epañ ari rekö hat, “Met Pol pi aban tinap ok, pot pimaz nae nap mañookaz hat ñetì epeñ ev menahan hez,” ganö pot ari haotunei, oñ ne Kristonañ honeo hez-epop arin aňohoman, hodad tinao bat kez tat hepekez hat ñetì epov ev menamoh. Met God etet hezan ne ñetì rotapuv ev arin aňamoh. ²⁰Met arimatak emoman arim hepekezao horiam hepeken, ne etet honoñai tom hezavoz ne ahoam homeamoh. Tat arin ñai aňoman ari amun honoñai tepeken, dari

tin honeo naketuzat ravapan hezavoz ne ahoam homehot hez. Met ne arimatak emat eteman, ari nari modari tin tohopenen etet kaev ravat hepek, ma mod nariz mogao tat hepek, ma ari mod nari nae nari ser hahot berat main main ravat hepek, ma ari mod nari modariz kosimarati ñeti pekü pekü hahot hepek, ma ari nari arim abatañ bat hel batat hepeken in balavi ahov ariti hepan hezavoz ne ahoam homeamoh. ²¹Met arimatak emat eteman arim nari batam parumauz zait nenañik tooh-potam tohopen, ma betezam nae nari booh-poñ navet am tohot parum loporizaroh hodad tin modao nav am hori tohot hepan. Povoz ne emat eteman nem batam arinañ het tooh-gog pov betezam ravapanen, Godiz etañik ne tu ravat hemaz povon ari etet hepeken, ne iñir zakep ahov tohot hem hez. Pot homet ñetiv ev menamoh.

Korin pori parumauz tin korav hepan

13 ¹Met ne arimatak navokaro haemohon dari het sohoek petev maot modao emoman navokaro nao ravapan. Met Baiñetinavoz Tepatak epat menahan hez, Aban nañariv ma nañariv napuhö modapuz tapanezavon etet, “Okop hori tahan etegip ok,” pot hapan, povoz rekot poñariviz hapanezao hatevetet barotap batat hori tapanez pop hañ horiv metepek. Pot menah. ²Met batam ne arimatak emat het sohoekanañ maot modao emoh-porah, ne arin epat ñai haañoh, Met ari hori tovai emamegiek, ne sat het maot emomazarah am hori tohopek, povoz arim tohopekezavoz hañiv etomazat ravapan. Met arin añoh-okat petev hotoh ev hezaekanañ maot arin epat añom, Met rotap arimatak emoman nari am hori poñ tohopen, povoz poriz ne zakep natotü, oñ ñeti kezao mañom, ma hañ horiv am metom. ³Met ev hañiv etomaz menoh-epov ari rekö hat epat hapek ma tair, “Met Kristo piin mañahat Pol ev menah, ma pimaüz hodadevokam ev menah?” Pot hapek batah, oñ emomaz hamoh-porah ne Kristoz kezavonañ het arin ñai añom, povoz rotap ne Kristoz nañamahat arin añamoh, pot hodad tepek. Met rotap Kristo arinañ honeo hez-pop sikö natap, oñ kez ahovonañ hezap ok, povoz ne emomapuh hodad tinao maot bepekez hat pim kezavonañ het arin añohom. ⁴Met batam pi zirah ur ñomah-porah pim heris sikü hehan urahan ñomah, oñ God ñomahaekanañ maot pim kez ahovonañ baviriri bataan bal hahaek petev pi kez ahovonañ hez. Met pim zut dei amun deim heriñ sikö tat hez, oñ God bakez avatamahan Kristonañ honeo hezaek, ne rekot kez tat arim hori tamegin hamoh-poñ ba oñ avatohom.

⁵Met arimaüz hezavoz an tat homehopekez epat añom. Met rotap ari Kristoz ñetiv bahore hat heza? Ma pi arinañ honeo emat hakeza? Met pot arin at añoh-epovokaroz homet arim hepekezao tin ba oñ batei. Met ganö arim nap giz nenasik Kristoz abatao hahopanezaek, pinañ honeo nakez tapan hezavoz homet okat at añoh. ⁶Met rotap Kristoz ñetiv dei bahore

hat hezaek ari deim hezavon haetet, Paru pimeri haravah, pot ari hodad ravepekez zait toh. ⁷Ma orah rezah God ari eñizohopanen, tin tovai sohopekez hat ne piin mañ mañamoh. Met ne batam arinañ honeo het pim gogot toohon, pim añarab ari ravegivoz homet paru añarab modari arin etet, “Rotap Pol tinam Korin añarab meñizoohaek petev paru tin tovai samah,” pot hahopanez hat piin mañ mañamoh bon, oñ ari pim añarab ravat hezaek, tin nenañihar tohopekez hat piin mañ mañamoh. ⁸Met arih emat hañiv etomaz hahovoz homet epat arin añom, Met ne aban epopuhö ñeti rotapuvuz nonor rekot namerizotü, oñ ari am ñeti poñ tin baval hat tovai sohopekez hat arin añohom. ⁹Met ari tin pim ñeti poñ baval hat tovai sohopeken, ne emomaz porah hañ horiv etomazat narav tapanen peti nari epat hapan, “Met Pol pi kezao bonop, povoz hañiv etapanez hahaek naet, oñ dari Korin añarab kezavonañ het tin tovai sameg.” Pot nemaz hapanen ne hori naravotü, oñ arim tin tohopekezavoz homet biñ pimau ravom. Povoz orah rezah tin nenañihar ari tohopekez Godin mañ mañamoh. ¹⁰Met Kristohö kez nanamah-povonañ ne arimaz korav ahop ravat het hañiv etat bahori avatomaz pi homet kez pov ne nanan, oñ kez povonañ het eñizohoman, ari kez tat tin tovai sohopekez hat piuhö nanamah-povonañ tovai samoh. Povoz pim ñetiñ tin baval hat tovai sohopeken ne arih emomazarah kez ravat hañ horiv naetotuzat ravapanez homet ne ev hotoh hezaek, ñeti epov menat meeman ari bat rekö hat tin hodad tepekez hat ev menamoh.

Ñeti meteo ev

¹¹Nem bosir sau ravat hezari, ne ari tin hepekez hat ñeti meteo ev menamoh. Met ari tin tovai sohopekez nen poñizahar homehot hezei. Tat nem arin ev añoh-ñeti epeñ hatevetet hodad tinao bat baval hahozei, ma ari lop honerinañ ravat tin honeo hepek. Tepeken God darimaz zakep etamah-pop arinañ honeo hepanen, ari lop tinarizaronañ hepek. ¹²Met ari topourameg-porah nae nap tin metameg-pov tin ou ravohopanez mar nae nap manohozei. Met nenañ honeo het Godiz homet hez-pori arimaz homet, “Paru Korin añarab tin hepenez dei zait teg,” pot hahaek ev menamoh.

¹³Met darim Amip Iesu Kristoz masakao, ma Godiz zakep etamahao arinañ hepan, ma pim Pul Tinap arim loporizaroh hepanen tin hepek.
(Poliz ñetiv menahat nen ev.)